

1886

Károly
Pallás

Budapest, 1885.

Ötödik évfolyam 22. szám.

Péntek, október 2.

KIADÓHIVATAL:
Budapest, Gyöngyösi-utca 9. sz.
Ide czimzendők az előfizetési
pénzek, hirdetések és nyilttérlek.
M megjelenik minden pénteken.
Előfizetési díj:
Egész évre 6 frt — kr.
Félévre 3 " — "
Negyedévre 1 " 50 "
Egyes számok 12 krért
az elárúsító helyeken kaphatók.

NÉPJOG

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, VIII., Vas-utca 13. sz.
Ide küldendő a lap szellemi
részét illető minden közlemény.
M megjelenik minden pénteken.
Előfizetési díj:
Egész évre 6 frt — kr.
Félévre 3 " — "
Negyedévre 1 " 50 "
Egyes számok 12 krért
az elárúsító helyeken kaphatók.

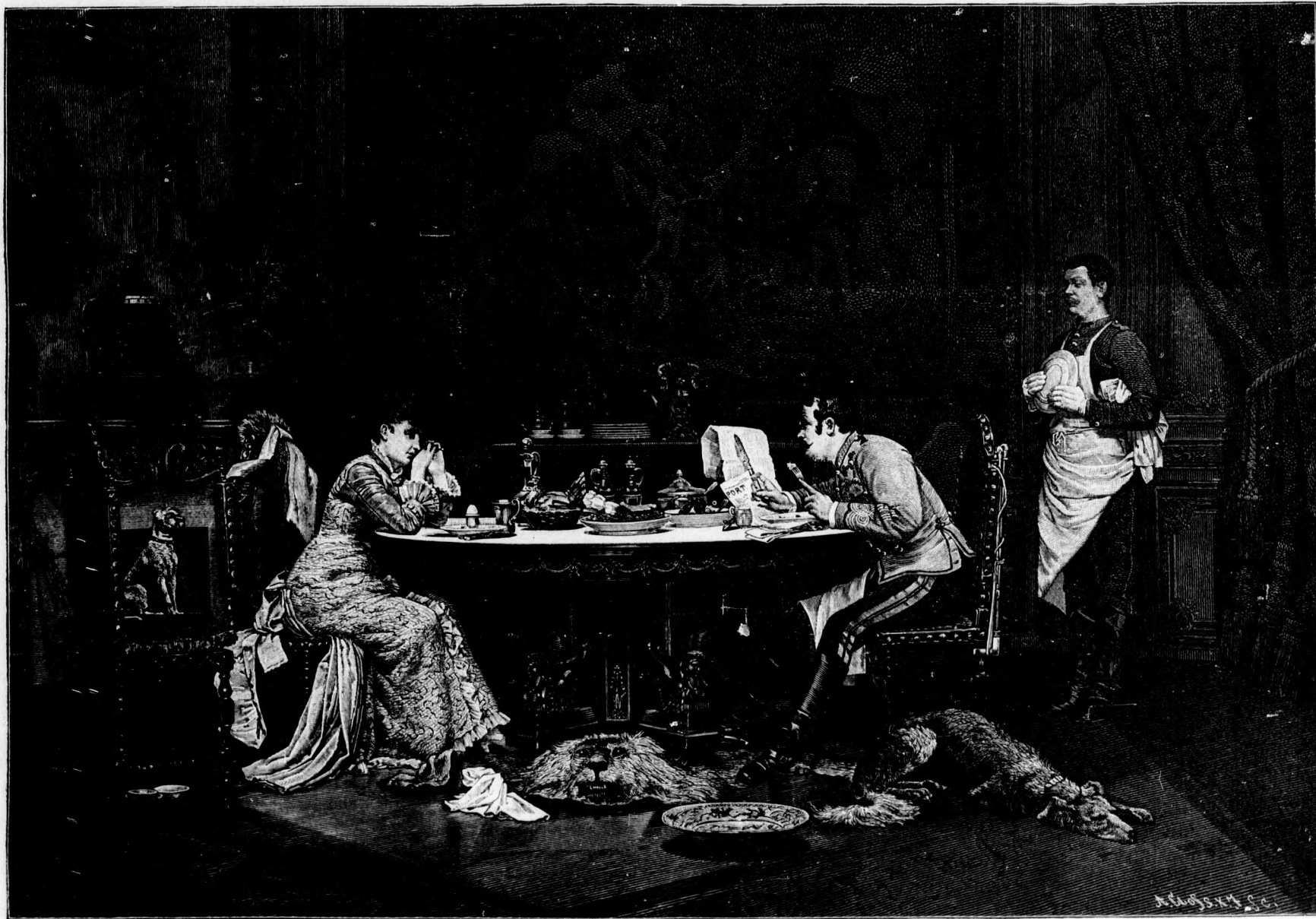
Hogy áll a világ.

Itthon és másutt. A holt évaddal egyszerre eltűntek az egyhangú, eseménytelen napok. A parlamenti campagneok éppen jókor nyílnak meg, hogy a nép választottjai is beleszólhassanak abba a dologba, a mi a rég folyó keleti drámának egyik fölvonását fogja képezni. A népek közönyös vagy unalmas kedélyhangulata egy perc alatt megváltozott s feszült, itt-ott lázas érdekeltségnek adott helyet. Az újságírók tolla: vigan s gyorsabban perczegnek s a lapokban megjelentek a kövér betűk, a szenzációs események hirdetői. Minden bel- és külföldi esemény háttérbe szorul azon esemény mellett, a mivel a Kelet egyik érdekes

go. viszonyban állanak. Ily körülmények között csak egy nem a kellő időben, vagy rosszul alkalmazott tény forrongásba hozhatja az egész félszigetet s megdöntheti a legbiztosabb alapokra fektetett következtetés. Ha azt kérdezik: mit mond mindehhez Európa? — azt kell felelnünk, hogy: keveset, vagy éppen semmit. Anglia a békémegoldást emlegeti folyton-folyvást; persze a Themse partján sem úgy állanak most a viszonyok mint hét évvel ezelőtt, a mikor még egy hajszálnyit sem engedtek Oroszországnak. Berlinből alig-alig jön valami hír. Oroszországból még kevesebb. Az első okosságból, az utóbbi érdekből hallgat. Monarchiánk, mint oly állam, a mely maga is érdekelve lehet, természetesen bezárja az

Szerbia képviselője is részt vehessen a konstantinápolyi konferencián. Hasonlóban török fejüket Görögország, Montenegró és Románia.

Most, midőn a délszláv nagyzás változatos szereposztásai színre kerülnek, megnyílt a horvát országgyűlés is, baljóslatu jelek között. Mindazok a remények, melyek a mult ülésszak végén oly élénk rózsaszínben virítottak, nagyon gyorsan a hervadás halvány színét váltották. Valóban váratlan irányokból és különös rohamossággal támadtak rájuk a fonyasztó zord szelek. Higyjük-e egyszerűen, hogy Khuen-Héderváry bán személyes felsőbbbségével, egyéni képességeinek varázsával lelket tud önteni az ő pártjába, felfokozza elvesző önbizalmát? Bajos tisztán személyes politikától ilyen eredményt várni.

Illem-házasság.

népe, a jó bolgárok lepték meg Európát és egész diplomacziáját. Kívén a kiveendők! És most minden szem Rumélia felé irányul lesve, várva, mi fog ott tovább történni. Egyetlenegy nap halomra dönthet minden számítás akkor, midőn a kedélyek annyira föl vannak izgatva, mint a Balkán-félszigeten. Egyfelől egy lázadó nép, a mely, megbontva minden törvényes köteleket, megvalósítja merész vágyát, másfelől egy gyöngé, tehetlen, csaknem végvonaglásban szenvedő, de régi hatalmára és erejére visszaemlékező birodalom, a mely még alig felejtette el a legutolsó megaláztatást s most az a szégyen éri, hogy még az az ország is elszakad tőle, a melyet az európai hatalmak kegyelemből és politikából hagytak meg főnhatósága alatt. Körülöttük különböző nemzetiségű és fajú, most, a hogy úgy független országok, melyek csak kevés ezelőtt is alattvalói voltak a török államnak s vagy ezzel, vagy az elszakadt Kelet-Ruméliával többféle összeköttetésben, ellenséges vagy barátság-

események fejlődését s a kifejlődéshez fogja akezióját alkalmazni. Ha azonban igazában megcsörren a kard s eldördül az ágyu, hogy akkor mit fog szólni Európa, arra már igazán kíváncsiak vagyunk. Védelmére kel-e annak a szerződésnek, melyet ő maga szentesített? vagy maga utjára engedi a dolog menetét? Ismerve a diplomácia százféle szövvényes útját, erre ma még magunk-féle közönséges ha'andó csak hallgatással felelhet. Különbö a nagykövetek konferenciája már e napokban fog összeülni, mert a Balkán-félszigeten megindult mozgalomban pillanatra beállott szélcsend a diplomáciai tárgyalásra igen kedvező. A konferencián résztvevő nagy követek csak általános és nem kötelező utasítást kapnak, mert határozatokat nem fognak hozni, hanem csak a helyzetet fogják megvizsgálni, hogy a dolgok állásáról kormányuknak jelentést tehessenek. Az egyes kormányok azután a jelentések alapján fognak határozni. A szerb kormány lépéseket tesz, hogy

De bezzeg nem fog hiányozni sem a lélek, sem a fokozott önbizalom az ellenzéki horvát pártokban, mert nem személyek befolyása, de a körülmények hatalma idézik fel bennünk. A mostani helyzetben hogy ne esnék meg, hogy Starcevic összes czimboraságának fejébe ne szálljon a vér és még jobban ne bővitsék el szájukat? Most vagy soha, jobb alkaiom nem fog többé kínálkozni. Ki is fog most velük szemben állani? A nemzeti párt? Vagy a bán és a magyar kormány? Elő lehetünk készülvé megint a skandalózus komédiára!

A politika egész figyelme most a keleti kérdést ölelte fel s más nagyobb esemény nem zavarja e kérdés feletti gondolkozást, nem zavarja sem Giers urat, sem Bismarkot, a kik most Friedensruhében szövik a hálózatot. Majd meglátjuk nem-sokára, hogy mi tulajdonképen a valódi újság! A mi most mozog, az mind csak az előjáték színészi csapata, többi jön, erről meg vagyunk győződve.

Előfizetési fölhívás.

Folyó évi október 1-től új előfizetést nyitunk az év utolsó negyedére. Kérjük a t. közönség, különösen pedig azon t. olvasóink további pártfogását, kiknek előfizetési ideje lejárt.

Ezuttal tisztelettel értesítjük azon n. é. előfizetőinket, kik a **«Magyar Lap»** negyedévi folyamára előfizettek, ennek megszűntével a fennmaradó összeget lapunkra átutalták, hogy azon átutalt összeggel tett előfizetésük már lejárt. Kérjük ennek folytán, hogy előfizetésüket megújítani szíveskedjenek.

Küzdjünk meg válvetve ellenségeinkkel, de hogy elveink diadalra juthassanak, a «Népjog» fáradhatlan s kitartó munkássága és buzgalma mellett elvarátaink sorakozása is szükséges, miért is ezeknek becses támogatását ismételve kérjük.

A «Népjog» előfizetési ára:

Egész évre **6 frt.**, fél évre **3 frt.**, negyed évre **1 frt 50 kr.**

Az előfizetési pénzek és postautalványok a «Népjog» kiadóhivatalába (Budapest, gyöngygyutuk-utca 9. szám) küldendők.

A «Népjog» kiadóhivatala

Az első ülés.

Az országgyűlés második ülészaka megkezdődött. Az alsóház és a megreformált főrendiház megkezdették működésüket.

Mig itt az első ülést csupa formáságok töltötték be — mintha csak ismerkedési estély lett volna — amott már első napon szóba hozták a legfontosabb kérdéseket. Irányi s Helfy ugyanis kérdést intéztek a miniszterelnökhöz, a kremsieri császár-találkozás, a ruméliai államesiny, különösen pedig királyunknak boszniai Bródban tett látogatása iránt.

Tisza Kálmán «kielégítő» válaszát, a ház nagy többsége tudomásul veszi. Már hogy is ne? Megszoktuk s megszokta az ország, hogy a miniszterelnök áldatlan szándékai kivételében a parlamentben talál legkevesebb akadályra, most se lesz másként.

Pedig ideje, nagy ideje volna annak, hogy a parlament eljárásában, elhatározásaiban azon színvonalra emelkedjék, mely a népképviselést megilletné, mert így mind szélesebb és szélesebb körben terjed a meggyőződés, hogy a mai parlamentáris rendszer nem egyéb, mint a nagy gyermekeknek nyújtott játékszer, hadd töltsék ezzel idejüket és kedvüket, nehogy eszükbe jusson komolyabb dolgokkal foglalkozni.

Mig a népek parlamentest játszanak, addig összejönnek a császárok s miniszterekkel elintézik a népek dolgait. Persze, hogy találkozik egy-két nyughatatlan ember, a kinek ez nem tetszik s a kik komolyan véve az alkotmányt, megkivánják, hogy «rólunk nélkülünk» ne történjék semmi. Ámde a «józan többség» résen áll s nem enged, hogy az állam szekere a rendes kerécsapásból kibiczenjen.

Hát biz az megtörtént már nem egyszer, hogy a miniszterek furfangja csütörtököt mondott, számításait keresztül huzta a véletlen, s ideig-óráig legalább a valódi népakarat jutott érvényre. Megtörtént az is még, hogy a tanácsos urakat nem éppen gyengéd módon felelősségre vonták; csak hogy az ily történetek sohasem váltak a monarchia, a monarchikus intézmények javára.

Pedig a magyar érzése, elve, gondolkodásmódja, szokásai, meggyőződésénél fogva híve az alkotmányos monarchiának, a ki arra tanítaná meg, hogy e két fogalom, melyet megszokott együttesen gondolni, elválasztható az ellensége az ország fejlődésének s népének egyaránt. Pedig a Tisza-kormány hosszú évek óta mindent elkövet, hogy megtanítsa, hogy lerombolja hitét, bizalmát a jövő iránt, hogy megérlelje azon meggyőződést, miként sorsának

javulását ne várja addig, míg a hatalomban, annak mai kezelői osztozkodnak.

A kormányon s pártján áll, menni tovább az eddigi úton, vagy hallgatva az ellenség figyelmeztetéseire, szakítani múltjával.

Am lássa, ha nem a jog, nem az igazság törvényei, hanem saját korlátlan akaratára lesz ezután is irányadó vezetője. S feleljen érte, ha esetleg a nép önjerejére hivatkozik, vagy bekövetkező élelmények alkalmával a hatalomnak erre való hivatkozására visszautasítással válaszol.

SZAPULÓ.

A zsidó újságok és érdekek által világnak bocsátott kisebb fajta lapoknak egyik nem közönséges humbergja az, hogy rettenetesen nagyképek s a föllentésben utólrhetetlen virtussal bírnak. Az efféle lapok szerkesztésének titkaiba be nem avatottak elképednek, midőn látják, hogy egy-egy ily három krajczáros hírlapocskának több „magán” távirata van a „saját külön” tudósítójáról, mint sok tekintélyes nagy napilapnak. És e táviratok nem is Deveserről, Csanalósról, hanem egyenesen Kairóból, Jekaterinoslavból, Philipopolisból, Konstantinápolyból intézettek az illető laphoz, hozván szenzációs híreket, nagyszerű, senki által nem sejtett leleplezéseket, melyek megdöbbenést (!) a politizáló olvasót és hajmeresztő híreket iszonyu gyilkosságokról, rémes szerelmi drámákról, melyeket, hogy a tisztelt publikum minden igényének elég legyen téve, még képes ábrázolatban is azonnal közöl az élelmes zsidó-kiadó; valószínűleg ezt a képet is a tenger alatti táviró utján kapta. És az ily lapok ezer és ezer példányban terjednek el. A hiszékeny ember megveszi s nagy deliciaival olvassa és dicsekszik vele, hogy az „ő újságja külön újság”, mint bármely más drága lap mert olyan összeköttetései vannak, olyan híreket hoz, a milyennel a nagy újságok nem dicsekedhetnek.

Nézünk már most meg közelebbről a „nagyszerű” újságok által világnak bocsátott „saját külön” táviratainak s „külön” tudósításainak keletkezési módját! Hírlapírói körökben nagyon jól tudják, hogy hol és hogyan készülnek bizonyos lapok ezen „külön”-ségei. Hadd tudja meg a közönség is. Egyszerű a dolog nagyon. Londonban a rendőrség halva talált az utcán egy embert, ezt közlik az esti lapok, másnap aztán ama bizonyos „jól értesült” újságok hoznak borzalmas táviratokat a féniek rettenetes összeesküvéséről, bomba merényletekről, melyeknek egy kitűző államférfi lett titokzatos módon áldozatává (megjegyzendő, hogy az esti lapok csak egy rongyszédő meggyilkoltatásáról szóltak), majd ismét a nihilisták pokolgépeit, titkos nyomdáját, gyűléseit írják le a „hiteles szemtanu”-tól származott „eredeti” táviratok és ez megy számról-számrá.

Szóval azok a szenzációs táviratok a szerkesztőségben gyártatnak; gyártásuknál némi szerepe van az ollónak is, legtöbb esetben azonban a hazugságra való hajlam, az arcátlan föllentés képessége állítja elő ama hajmeresztő híreket. Mit mondanak ehhez t. olvasóink? Ugy-e, hogy: piczegepóresz! B. N.

Ismertem a hatvanas években egy uri embert, ki nagy passzióval gyűjtögette a bordélyházi morálnak német irodalmi termékeit, hanem a mikor a könyvrúsa ilyen tartalmu magyar könyvvel kedveskedett neki, hát biz azt földhöz vágta, — nem a könyvrúst, hanem a könyvet, azt mondván: szégyen, gyalázat a magyar irodalmat ilyen irodalmi termékkel bepiszkolni. Mai nap ez egészen másképp van. Nem tartják ezt szégyen-gyalázatnak sem a kiadók, sem az olvasó közönség. Lapok, melyek nagyképeknek komoly irányukkal, melyek terjedelmes lepedője a világ nagyszerűségének nyombában pompázik, nem restel „kis hirdetések” című rovatában tért nyújtani a legtriviálisabb erkölcstelenségeknek. Fokozza azonban a lapok bűnét azon körülmény, hogy a kis hirdetések szemérmelenebbjei a hiadóhivatalban gyártatnak, gyártatnak azért, hogy hasonló hirdetések közzétételére buzdítassanak azok, kikben erre hajlandóság van! Mért nem vágjuk mi is földhöz e zsidó-szülte „pikánságokat”? Mért nem? Hiszen a „Pikáns lapok”-at nagyon szeretik, csillogó szemekkel olvassák piszkos tartalmát. Két évtizeddel ezelőtt még undorral fordult volna el ilyfélektől a magyar ember s még annak is föllázadt volna nemzeti büszkesége a miatt, hogy a magyar nyelv ily piszkos dolgokra használtatik föl, kinek erkölcsi érzéke megtúrta az efféle laseiv olvasmányt! Hja! Haladunk! Haladunk! K.

Mit jelenthetne e nagy kérdőjel mást, mint azon égező kérdést, hogyan lehetne a birtokos osztályon, az eladósodott, kormány s zsidó által agyonnyomogatott birtokos osztályon segíteni?

Senki se mondhatja, hogy a kormány nem ismeri e kérdést, de hát mit tehet?

Hisz ez sem a boszniai okupáció, sem készsleges kortesei vagy hű mamelukjai megjutalmazásának kérdése; ha ez volna, nagy könnyen segítene a dolgon; de hát a birtokosság megmentésére nem talál eszmét, nem még pénzért sem, hisz emlékezünk még a komikus jelenetre, midőn gr. Széchenyi miniszter keservesen panaszkodott az országgyűlés múlt ülészaka alatt, hogy ebbeli pályázati hirde-

tése meddő maradt, a gonosz közönség még pénzért sem jó segítségére.

S miért kell a kormánynak pénzért keresni eszmét? Azért mert nincs jóakarata, nincs komoly elhatározott szándéka segíteni. Nincs az a lelke, nincs az a szíve, melylyel birtak az 1848-ki törvényhozás nagy alakjai.

Nagy a teher kétségtelenül, mely a birtokosságot nyomja, sőt akkora, hogy végveszéllyel fenyegeti, de hát kérdezhetni, nem volt-e legalább is akkora teher, mely a kisbirtokot az urbéri tartozások által terhelte? s mégis lehetett, mert a kiknek tisztében állott, akartak segíteni.

Ha el kell adni a vasutak felszerelvényeit, ha milliókat kell haszontalanul elfecsérelni a Hanság szabályozására, ha görbe vasutat kell építeni, vagy lehasználtat drágán átvenni az állam kezelése alá, ha új hivatalokat kell felállítani, várásokat építeni, vagy a katonaságnál fehér s:íj helyett feketét alkalmazni, ezekre mindenkor van pénz elég, hanem a birtokosságon — tehát az országon segíteni, arra nincs, pedig lehetne.

Vegye át az állam a birtokot terhelő követeléseket, váltsa meg azokat úgy, mint megváltotta az urbéri tartozásokat s meglesz a segítség.

Senki se felelje erre, hogy nem lehet. Vannak a dolognak kétségkívül nehézségei, de e nehézségek nem olyanok, melyek legyőzhetők ne lennének, sőt melyeknek legyőzése csak nagyobb erőfeszítésbe kerülne is. Ha nem lehet oly improduktív kidás, melynek fedezésére az állam könnyű szerrel kölcsönt ne kapna, képtelenség, hogy e célra hiányozna csak az. De különben pénzbeli kölcsönre szükség sem volna, mert az állam e célra zálog jegyeket hozhatna forgalomba, mely kamatozó jegyeket a hitelezőkre utalhatná, éppen úgy mint a hogy annak idejében a földtehermentesítési kötvények átutalva lettek. Az tán csak még sem gátolhatná ezen művelet kivitelét, hogy míg akkor a kölcsönök, tehát a terhek legnagyobb részének jóhiszemű, tisztességes alapja volt, most megfordítva a kölcsönök legnagyobb része uzsora s csalásból származott elviselhetetlen teher.

Nem lehet célja e soroknak tüzetesen tárgyalni e kérdést, különösen pedig annak kivitelű módokat, de megpendítése szükségességnek látszott, midőn a gazda kongresszus legközelebb tanácskozni fog, s az országgyűlés is újból megkezdte működését. Vigyék az eszmét tovább s fejlesszék azok, kik arra hivatva vannak. E sorok írójának részéről elég, hogy jót akart!

H I R E K.

— **A zsidó szenzál.** Majdnem minden községben lakik egy szédelgő zsidó szenzál, ki — hogy a keresztények jó hiszeműségét a zsákmány után leselkedő hitfelei részére jobban kizsákmányolhassa szemtelenül tolokodik be minden keresztény házhoz azzal a ravasz fogással, hogy: ő bizony a zsidó és „kóser” ételt utálja, és hogy inkább megveszi a jószívű, tiszta keresztény asszony-nak a föztjét. Persze aztán az ily atatomos zsidó politikához nem értő keresztények a ravasz kópét asztalhoz ültetik és úgy gyönyörködnek benne, mikor a „szenzál” oraság hatalmas étvágygyal nekilátva falatozza a feltalált disznóhúst és más egyéb „tréfi”-félét. Már mért is ne? Hiszen a jóllakás egy krajczárba se kerül. Az ily szenzál „jaksi” aztán az étkezés alatt vizsla módjára szimatol a ház titka után, s mintegy jóindulatot színlelve kérdi: „nincs-e valami ügye-baja, a melyen „ő” könnyen segíthetne. Sajnos! a gazda elmondja, hogy ennek meg annak tartozik! Midőn a jóllakott szenzál minden titok birtokában van, — kimegy és körülnéz az udvaron, istállóban stb. s azután a mitsem sejtő gazdának az eladásra ajánlatot tesz. Ez persze elfogadja, a szerzési díj megajánlása mellett. Az ily zsidó hálóba került kereszténytől aztán a szerző „oraság” jóllakottan elsompolyogva hamarosan értesíti hitfeleit, hogy ennek vagy annak a megszorult vagy eladósodott „goj”-nak pénzre van szüksége. Ezek aztán, nagyon természetes, az eladandó tárgy áráról is kellőleg értesítve vannak a dupla szenzál díj után sóvárgó „Iczig” által. Az ily utalást gerjesztő szenzál könnyen fel lehet ismerni. Ezért mindjárt belépte alkalmával mutassátok meg nekik, hogy hol az ajtó — kifelé.

— **Az alacsony gabona árak és a pékek.** A gabona árának naponként való alászállása valóban szomorú helyzetbe juttatta gazdáinkat. Ezen állapot azonban még nagytó üvegen át sem vehető észre a mi pékjeink! süteményeink, mert ezek mind nagyságuk, mind minőségükre nézve még mindig olyanok, mid akkor, midőn a buza

kilája 16 frt volt. De ha már nagyon id-genkednek a pék urak attól, hogy nagyobb süteményeket készítsenek, ezek legalább szebb minőségűek volnának! Tehát a pékek süteményei és a gabona árak közt minálunk nincsen meg a kellő arány. Pedig a régi időben mily keményen bántak el a tágabb lelkiismeretű pékekkel; hol megbotozták, hol a Dunába dobták egyiket másikat. No, ne féljenek, nem akarjuk az olvasó közönséget ily kegyetlen tettekre ingerelni; ezt csak azért hoztuk fel, hogy belássák úgy a pékek, mint a helyi hatóságok, mennyire helytelenül járnak el amazok akkor, a mikor süteményeik nagysága, minősége és árának megszabásánál nincsenek tekintettel a gabonának hallatlan olcsóságára; utóbbiak, vagyis a helyi hatóságok akkor, a midőn egyáltalában mit sem törődnek a fogyasztó közönség érdekével. A törvényhozás a helyi hatóságok megnyirbált jogai közt a szabályrendeletek alkotását még meghagyta. Miért nem élnek tehát e jogukkal a helyi hatóságok, a mint élt jogával e tekintetben Nagyvárad szab. kir. város, mely a legújabb időben ily szabályrendeletet alkotott?

— **Kikeresztelés.** L. pokból gyakran olvassa az ember „Kikeresztelkedés“ című stutt, hogy itt, vagy amott egy zsidó „jordán bőrt“ levedlette, s lett keresztény. Egy ily ceremóniás kikeresztelkedésnek volt színhelye szeptember 20-án Nyitra-Ujlak, hol Jánossy János, egykor buzgó Istóczy-czista s most mamelukpárti képviselő a tornóci

gához e szavakkal fordulunk: A tüggetlen antiszemita elvekhez csatlakoztatok, nehogy elterjedjen a keresztény vallás iránti tisztelet hanyatlása! (sz. g.)

Az új csillag. Az ég boltozatján csoda történt. Új nap tűnt fel ragyogón. Dr. Hartwig dorpai csillagvizsgáló e hó 3-án adta tudtára a világnak a meglepő hírt, hogy ő az Andromeda ködfoltjában egy új (hetedosztályú) csillagot fedezett fel. A csillag, melynek fénye azonban egyre halványabb lesz, első napokban nemcsak igen gyöngye látszóval, de szabad szemmel is látható volt. Naprendszerünk, mint az ma általánosan el van fogadva, véghetetlen nagyságu, saját tengelye körül forgó gáz gömbből fejlődött; ezen forgás folytán az egyenlítő (a gömb közepe) körül nagyobb gáztömegek torlódtak össze s gyűrűkké képződve váltak el a gömbtől, megtartván tovább is forgó mozgásukat. E gyűrűknek külső s belső felületüknek különböző gyorsaságu forgása következtében természetszerűleg szét kellett szakadni, ez elszakadt részekből új gáztömbök képződtek, melyek részint mint bolygók (a föld) az eredeti gáztömb (a nap) körül folytatták utjukat. Idővel e gömbök mindinkább kihültek s míg belsejük izzó forró maradt, külsejükön réteg képződött, mely réteg mind vastagabbá vált s mint például földünkön tapasztaljuk, elvesztette ug yanfényét, melyet a nap megtartott, de organikus lények lakóhelyévé lőnek, míg mások annyira kihültek, —

RÖVID HIREK. A sárbogárdi körület országos képviselője, Madarász József, mult szombaton délután tartotta Alsó-A'apon beszámoló beszédjét. — **Az oláh irredenta** ellen erélyes nyomozást rendelt el a temesvári törvényszék s a vizsgálat vezetésével Bozary Jánost bízták meg. — **Oláh tisztek tüntetése.** A nagyszombati gyakorlatokról hazatért oláh ajku osztrák tisztek mulatságot csaptak és a cigánynyal ráhuzatták a «Hóra» nótát, s egyáltalában lármásan tüntettek a magyarság ellen. A térparancsnok-ság megindította a vizsgálatot és annak befejezte után Gábor ezredparancsnok két havi szobafogságra ítélte a tiszteket. — **Pompéry János emléke.** Irodalmunk elhunyt jelesének síremléket állítottak a kerepesi temetőben s ezt csütörtökön nagy részvét mellett leleplezték. — **A lelkiismeret.** Uszodon Járó Rozália cseléd gyűlölcset lopott, mi kitűdött. A lelkiismeret és a szegény e miatt annyira furdalta, hogy a Dunába ölte magát. **Nagylelkű alapítvány.** Zselénszky Róbert gróf, aradmegyei nagybirtokos, orsz. képviselő, a pécs-kai földmives iskolába fölveendő egy növendék ellátási költségeinek fődözésére hat évre évenként 150 frtot ajánlott föl. — **Szaklap.** „A bérkocsi“ czimű új szaklap indul meg október elsején, kizárólag Magyarország bérkocsisai érdekeinek képviselésére. A lap kiadó szerkesztője Tutzingeni Tickl Károly lovag. — **Próbászónoklat.** A budapesti ág. ev. egyház teljhatalmu

Erdek-házasság,

izr. népiskola volt zsidó tanítóját, neje és gyermekével együtt „fényes“ ünnepélyvel megkeresztelte, már csak azért is, hogy az elzsidósodott Magyarország ismét egy keresztény zsidóval szaporodjék. A zsidó tanító azonban rászedte saját hitfeleit és a mennyiben tőlük leszámoláskép ötven forintot. csalt ki, azon ürügy alatt, hogy ő másutt nyer alkalmazást. Ebből látható, hogy a zsidó nemcsak a keresztényeket tudja ügyesen rászedni, hanem ha a „geschäft“ úgy kívánja, saját hitfeleit is. Hjah! jó volt az általa utált s megvetett zsidóhit-közsegtől átkeresztelés előtt „Abfertigung“ fejében 50 forintot zsebre vágni! Tudja e ezt Jánossy János?

— **Zsidó urak — vasárnap.** Nyári aratási időben a nagyobb zsidó birtokosok és bérlők — kevés kivétellel — vasár- és ünnepnapokon dolgoztatnak. S ha a keresztény cseléd vallásos érzeténél fogva a hét fáradaimait pihenendő s először a vasárnapot istennek akarja szentelni, másodsor mint ünnepen dolgozni nem akar, bizony pénzbírsággal és csendőrökkel kényszerítik a munkára. Ily a keresztény érzelmeket felháborító eset történt az ideai aratási idő alatt a n. bábai uradalomban, hol báró Schey oresság keresztény gazdatisztje! — urának parancsára vasárnapon és ünnepen a cselédséggel dolgoztatott. A vonakodókat csendőrökkel hajhászatták és pénzbírsággal büntették. Ez tény! Midőn tehát keresztény intézményeinknek e módoni lábbal való tiprását a „Népjog“ t. olvasóinak figyelmébe ajánlanók, hazánk keresztény lakossá-

mint a hold, — hogy nemcsak nem világítanak, de bármely élet fenmaradását is lehetetlenné teszik. Az égboltozaton látható, úgynevezett ködfoltok kezdetleges, a fejlődés első stádiumában lévő valóságos naprendszerek. Ilyen az Andromeda ködfoltja is, melyben az új nap feltűnt. Ezen ködfoltot, melynek szívar alakja van, sok ideig azokhoz számították, melyekben a legjobb távcsövekkel sem lehetett az egyes részeket külön választani. Ujabbban azonban sikerült néhány ezer világos pontotcskát felfedezni. Ezen világos pontok egyike csillámlott most fel s vöröses-sárgán világít felénk, a ködfoltnak majdnem közepéből. Nincs anyag a világon, mely a végtelen világegyetemben teljes nyugalomban lehetne, nincs mozdulatlan csillag sem. Némely ködfolt már nappá képződött, e napok között központjuk körül való forgásukban nem egyszer összeütődnek, mely surlódást nagyobb fény fellángolása követi. Ily fellángolás a csillagászok véleménye szerint az Andromeda új csillaga is. Azt hiszik, hogy az égitestek e katastrófája 90 ezer év előtt történt. Mert ennyi idő szükséges, hogy az a fény a véghetetlen távoiban lévő égitestektől hozzánk, e föld lakóihoz eljuthasson.

— **A kiállítás területén** talált különféle tárgyak tulajdonosai, habár igen nagy értékű tárgyak is vannak, csak nagyon gyéren jelentkeznek. A főkapitányság újból figyelmezteti a károsultakat, hogy megálalt tárgyaikat kellő igazolás mellett a főkapitányság 34. számú szobájában a hivatalos órák alatt átvehetik.

bizottsága, az esperessel egyetértőleg felhívta Petrovics Soma szentesi lelkész próbászónoklat tartására. — **Az egyetemi bölcsészeti-hallgatókat** segélyező egyesület számára Reizig Ede vasmegyei alispán, az egylet által számára küldött neveléért köszönetétül 10 frtot küldött. — **Az idők jele.** A királyi táblánál és kuriánál az egyetemi hallgatók tömegesen folyamodnak díjnoki állásokra, úgy, hogy 4—5 üresedésben levő állásra joghallgatók, sőt orvosnövendékek és technikusok részéről is — közel 300 kérvény érkezett be.

VIDÉK.

Uj-Pest, szept. 30-án.

Létezik egy óra járásra a fővárostól észak felé, a legpiszkosabb zsidó telep, úgy hívják, hogy „N-u Pest.“ C ak egy része vallhatja magát „Uj-Pestnek.“

Midőn eltökéltem, hogy a „Népjog“-nak levelet írok Uj-Pestről, teljes tudatában voltam annak, hogy habár magam is az ottani háziurak közé tartozom, csak rosszat minden tekintetben legalább is nem szépet írhatok. Sajnos, hogy ki kell mondanom, hogy „Uj Pest“ a zsidók imádott Ne-u-Pestje teljesen zsidó uralom alatt áll, lévén ott Stern Náczi spiritusz főző gyára és marhahizlalója és sok más, Löwy, Kohn és Teitelbüh-féle gyár, s az illető tulajdonosok s alkalmazottjaik zsidók,

még pedig nem épen szegény zsidók, mint a többi boltosok, s azok pressionalják az egész községet, uralják a „polgármestert“ Uhlarik uramat, sőt odáig vitték a multkor, hogy szavazás utján elhatározták, hogy a községi tárgyalások német nyelven is tartathassanak meg. Ime a magyar zsidók annyira égbe dicsért magyar érzelme!

El sem kellene mondanom, hogy a község házán borzasztó rend uralkodik! En, mint egy kis ház és kert tulajdonosa például az idén még most sem tudom biztosan, mily adót kell tulajdonképpen fizetnem! Először azt írták egy kis czédulára, hogy 27 frt 80 krajczárt. Elmentem, hogy a félelmi adót lefizessem, akkor azt mondták, hogy tévedtek, nekem 36 frt 21 krajczárt kell fizetnem. Harmadszor elmenve, elvittem az adókönyvecskét, ekkor tetemesen beszállították az adót erélyes beszédem folytán 24 frt 32 krra! Hát kérem mi most az igazi, a valódi adóm?

Attól tartok, hogy az év vége felé rám szózzák a 27 frt 80 kr, + 36 frt 21 kr, + 24 frt 32 kr, összesen 88 frt 33 krt. Bizony kérem azt itt Új-Pesten mind átélheti az ember.

S azért szólalok fel ma, hogy talán eljutnak szerény soraim illetékes helyre is, hogy ott rendet csináljanak. Persze e remény is nagyon gyarló és ingatag. Ne higye azonban senki sem, hogy csak én velem járják a tánczot, így megy az bárki vel is, ki Új-Pestet vallja otthonának.

Es ily állapotok eltartanak már a mióta az újpesti telep létezik, s különösen feltűnőkké lettek 1870. óta. Mennyit csalhattak 15 év alatt, ki mondhatná meg? Senki, a mi Gallovics József számtiszt vallomásától is kitűnik, a ki ugyanis egy most Szlávy István volt újpesti inok ellen folyó pörben azt mondta, hogy az újpesti előljáróság az adókönyvecskéket halomszámra eltépette, nehogy a hanyag és rendetlen ügykezelésre nézve bizonyítékkép szolgáljanak! E körülményt az újpesti előljáróság tagjai, kik a budapesti fenyítő törvényszék tárgyalásánál jelen voltak, sok huza-vona s ügyetlen kifogások után be is vallották. Már ebből képet alkothatni a felől, hogy Újpesten hogy állanak a dolgok. Daczára mindennek nem történik egyáltalán semmi sem! Szépen vagyunk ugy-e bár. Hát nem csak, hogy az ottani lakosok ki vannak szolgáltatva az uraságok kényekedvének, még attól is tarthatnak, hogy a legújabb elhatározás folytán mindent német nyelven fognak írni s beszélni a zsidók kívánalma szerint. Es ezt türik a hivatalnokok, a színészek, a kereskedők, kik a budapesti lakásdrágaság folytán Újpestre mentek lakni, ezt türi a magasabb hatóság, a miniszterium, a mely fennen hirdetteti a zsidók magyarságát! Nem akarunk tovább a türelemmel visszaélni, tehát soraimat zárom, megígérve, hogy néha-néha vidéki levelet küldök a „Népjog“-nak, — ha szívesen lát!

MÁV.

Somogy-Endréd, szept. 29-én.

A magyar ember alig képes hamarjában elgondolni és belátni, hogy hányféleképen és uton-módon képes éreztetni velünk magát a zsidók raffinrozott gazsága.

A községi élet sem képez kivételt, sőt mi több, e téren vittek legnagyobb rombolást véghez a zsidók! A zsidó erkölcs nálunk a községházánál is felültötte magát, s oly munkát végzett, a mely őt a kaposvári kir. törvényszék elé vitte. Hogy ott hogyan fogják kiporolni, (?) az nem tartozik ezuttal levelem tárgyához; elég abból annyi, hogy a zsidó erkölcs végre eljutott nálunk is oda, ahol méltó jutalomban fog részesülni.

Hogy becsületes jellem, becsületes szándék létezett e azokban, kik tették, ápolták vagy elnézték és türték a rebachot; (?) keresztény magyar kifejezés szerint pedig a csalást és fursángot, megmondhatja a falu igen böcsületes, vagyis a legböcsületesebb zsidója, Viener Jakab, aki becsületesége s jelleme mellett közönséges verekedési büntetést Szabó D. felperessége alatt s annak tanúsága szerint 15 napi dutyi és 30 forint pénzbírságra íteltetett, és hányadszor?!

Tehát tény az, hogy hamis okmányok és csalás miatt folyamokban a vizsgálat.

Csak gyorsabban folyna az a vizsgálat! Azt veszem észre, hogy a bűnösök üldözése — mivel szemita és filozofemita ellen folyik — nem megy oly sebesen, mint az antiszemita elleni vádaskodás esetében. Hiába, csak ólom lábón halad az ügy s nyomába a tabi hatalom; mert abban a Tabban is több a zsidó, mint az afele magyar ember, kiről elmondhatók: „böcsületes tiszta jellem.“

Most gyurják tehát azt a valamit a büntető bíróság előtt, melyre a zsidó a „rebach“ nevet, a keresztény magyar ember pedig: „okmány hamisítás és csalás“ szokott használni.

Hogy milyen eredménnyel? elég biztosítékot nyújt arra nézve a kaposvári kir. törvényszék s annak érdemekben és igazságos munkásságban megöszült elnöke. — Nincsen kétségünk a felett, hogy a bűnös méltó büntetését meg fogja kapni.

De van ennél egy nagyobb újság, t. i. amiképen én megjósoltam, hogy az endrédi zsidók, ezek az ortodox lelkek, a kik a keresztény magyarok zsirja után cseperedtek fel, kifogják játszani és nevetni a hatóságot azon in-

tézkedésével, hogy szerve tetését rendelte el a zsidó iskolájuknak. Hát nem-e így lett?! De igen! mert ma is úgy van, mint volt régen, 20 év óta körülbelül. Egy kis változással az igaz, ami abból áll: hogy az új zsidó tanító nem saktol, (?) csupán csak tanít; még pedig nemcsak zsidó kölyköket, hanem egy keresztény család gyermekeit is. Es hogy mi indította erre Tanos Pál apátsági erdész, a kit okos embernek tartanak, nem tudni; mert van két felekezet, s mindkét felekezetnek oly jól szervezett iskolája, oly tanítókkal, kik több biztosítékot nyújtanak, mint a zsidó bokher; kitől még meg is koszosodhatnának a kis goj sikklik?

Továbbá, most nem a községigjegyző bérházában, hanem Balás uram házában van a tanoda.

Ennek helyiségébe jöttek a legyalultott ó padok. Most már tehát új tanító, új helyiség, új berendezés, minden meg van! nesze magas közigazgatás! Ilyen Endréden a rendes zsidó iskola. Ha még ma sem veszik észre, hogy mit tettek az endrédi zsidó iskolának szervezése elrendelésével? hát én megmondom: egy 1885. évi tanévre alakult újabb keletű zug iskolát!

Hogy meddig türetek meg, nem tudni, de ez idő szerint a közigazgatás gunyára énylegfen áll?!

No ebből megtanulhatná a közigazgatás, a saját tapasztalása útján, hogy a zsidónak nem jó hinni, de soha; mert a zsidó, ha teheti, mindig csal.

Ajánlom figyelmébe az endrédi zsidó zugiskolát a nméltóságú m. kir. belügyminiszteriumnak; hamár a vármegyét rászédtek — tegye meg a törvényes intézkedést — bármiféle lári-fári-féle mentegetődzés mellett a magyar nemzet alkotta törvényeket kijátszó eme fursángsággal szemben, — zárassa be a törvény kívánalmához képest azonnal.

Mert ha nem, egy évvel ismét tovább fog eme neveléses játék üzenni nemcsak a közigazgatással, hanem a törvénnyel is.

Ilyet pedig a zsidóktól eltérni nem szabad.

S. L.

Szegedi levelek.

III.

Szeged, 1885. szept. hó 28-án.

A holt évadnak vége! Ezt nemcsak a fővárosiak, hanem „mi boldog“ vidékiek is érezzük. Az országház megnyitott s lehet — politizálni. Annaira lehet, hogy a bulgárok forradalma miatt saját magunkról bátran megfeledekezhetünk. No de azért nemcsak ez a körülmény jelzi a holt évad végét. Jelzi azt a szatymazi szőlőlevél és almahaj kuráról hazatérők nagy serege is, kik bizonynyal tudnak annyi érdekes dolgot beszélni Szatymaz homokbuckáiról, mint sok potegrás báró — Gleichenbergről! Épen egy ilyen szatymazi üdülőtől hallottam, hogy az itteni kura nemcsak helyreállítja a megromogt egészségű állapotot, hanem valóságos költővé varázsolja az embert, különösen ha a buckái nektártól duplán látja a zseben kinyitott — bicsakot. Szatymaz egyébiránt még kinőheti (és ki is nővi!) magát. A szegedi felsőtanynai polgárság iparkodik is rajta. Folyó hó 20-án a gazdakör sikerült tánczvigalmat rendezett saját külön szatymazi helyiségében s nem egy-két „polgártárs“ maradt le a Kistelekről Szegedre jövő omnibuszról azért, hogy annak másnapi reggeli fordulóját bevárja.

Mi szegediek pedig ez alatt bámultuk Beudet francia lovag vakmerőségét, ki 23 érdemjellel díszített mellével 1000 méter magasságra repült fel léghajóján s csinálta a levegőben a különböző-különb karforgásokat. Az új-szegedi népkert zúfolásig megtelt bámulókkal s Beudet lovag ur meg lehet velünk elégedve.

Mi is megvolnánk ugyan vele, csak egy kissé rossz benyomást gyakorolt azon földi vakmerősége, hogy Szegeden, az alföld közepén, francia (tehát udvarias) ember létere — s z e r b nyelvű belépti-jegyeket osztogatott. Bocssága meg neki Milán ő felsége, kit a mult napokban a szegedi zsidók is meglóvtak s volt lótas-futás a Zsótérház körül, hol a szegedi rongyszedők s tandlerek börzeje „terül“ el.

Nem mulaszthatom el felemlíteni, hogy most itt Szegeden olyan gyermekeket kutatnak, kik 5—10 év előtt tüntek el a szülői háztól. Mit szólnak ehhez olvasóink? Tíz év előtt nem igen törődtek az emberek egy-egy gyermek eltűnésével. Most eszükbe jut, s mi csudálatosabb, maguknak a szülőknek is eszükbe jut a tíz év előtt elvesztett gyermek keresése. Senki sem tudja, hogy hogy tűnhetett el! Most két ilyen gyermeket kutatnak. Vajjon nem-e a Solymosi Eszter sorsa érte őket is? Majd megmondják — Ötvösök. Spongyát rá!!

A gyermek-kutatás közben rendőrségünk egy fogást is csinált. Letartóztatta ugyan is Rozenfeld Náthán és Weinberger Fáni Galicziából való házaspárt, kik ruha-pecsét-tisztító czim alatt buzták meg magukat Szegeden s kiknél jó esomé bankót találtak megmotozás alkalmával. Hogy azonban ezek ártatlanok (!) mint a ma született bárány, igazolja azon jellemző körülmény, hogy az őket letartóztatott biztos és városi hajdut őt forintra akarták megvesztegetni. Ehhez azt hiszem nem kell kommentár . . .

Örvendetes eseményként irhatom, hogy a magyar kir. államvasutak szabadkai üzletvezetősége új évtől kezdve Szegeden fog székelné, a mennyiben a napokban kelt rendelettel ide helyeztetett át, nagy öröme a házi uraknak s dícséretére Tolnay vezérigazgató urnak.

Ezen kívül örvendetes újság az is, hogy az erdélyrészi közművelődési egyesület javára igen szépen folynak az aláírók városunkban s Pálffy polgármester s Vas főjegyző ivein már több ezer forint van együtt.

Színházunk is javában épül, vagy helyesebben: javában dolgoznak rajta. A télen mindazonáltal a Konrad-téle czir-

kuszszal kell beértnünk, melyről azt beszélnek, hogy igen ügyes és szép tánczosnói vannak. Majd meglátjuk, igaz-e?! Addig is örvendünk Arad- és Temesvárral, mely városokban a napokban lesznek a színház megoyitási ünnepek. Aradon október elsején, Temesváron pedig október 3-án.

Apropó Temesvár! Tegnap Temesvárot jártam. A «Ferencz József» színházon Gérőfi óriási nemzeti színű falragaszokon hirdeti a magyar muzsa megszólalását s már-már elhittem magammal, hogy Gérőfi a Temesváriak hazafisága révén boldogulni fog s majdan mint gazdag háziur vonul vissza a temesvári magyarosítók köréből; ámde ezen hitemből csakhamar kijózanított a színházzal szemben levő várkapu feletti óriási árboz, melynek legteteyén egy szakajtókosár nagyságu kétfejű sas károg le a «Ferencz József» színházra, melyben október 3-tól kezdve magyarul akarják az igét hirdetni. Adja ég, hogy megingott hitem daczára az a fekete-sárga hasu kétfejű sas tul ne károgja a magyar muzsa zengetes dallamát s minthogy arra az árbozra a rajta levő kötélről következtetve zászlót is szoktak felhuzni: ne boritassék fekete-sárga szemfödél az egész magyarosodni indult mozgalomra! . . .

Most veszem észre, hogy jelen szegedi levelemben ugyancsak elsétáltam Szatymaz-, Arad-, Temesvárra. Ha már ennyit fáradtunk, ugorjunk át pár pillanatra a szomszéd Makóra is, hol ugyancsak látványos dolgok folynak. Meg van háborodva az egész tanács! Mult héten ugyanis Szibrik Ferencz (nagy antiszemita), Kökényessy Géza és Horváth István ellenzéki városi képviselőket a városi képviselők sorából kitörlték, azért, mert nem úgy beszéltek, a hogy a zsidóknak tetszett volna, — Szibrik meg pláne hirlapilag korbácsolta a makói korruptiót, — s mert Szibrik ezen törvénytelen eljárás daczára újból bement a tanácssterembe: onnan két hajduval — dobatták ki. Képzeltetik t. olvasóink, minő furorét csinált ez a dolog Makón, a Széll György városában. Különbön a megyei közgyűlésen érdekes folytatása lesz e botránynak s akkor ez ügyben bővebben.

Bó szüretet!

Senki.

A TÖRVÉNYHÁZBÓL.

A luczai ritualis gyilkosság. Ritter Mózes, Ritter Gittel és Stochlinszki Marczel felett most már harmadszor mondott ítéletet a krakói esküdtszék. Mind a háromszor egyhangulag így szolt: A vádlottak vétkesek és kötel által való halálra ítéltetnek. Kétszer semmisítette meg a zsidók pénze és befolyása az ítéletet, s talán sikerül a harmadikat is megsemmisíteni. Ámde mi úgy hisszük, hogy a világ a lelkesmeretes esküdtek szavának több súlyt ad, mint a lélekvasárló zsidók aranyainak. A világ meg van győződve róla, hogy Mnich Francziskát éppen úgy mint Solymosi Esztert — a zsidók gyilkolták meg, mert úgy kívánta a fanatizmus, s az utálatos talmud és sofár ritusa.

Szlávy István volt újpesti községi inok bűnügyében a tárgyalás véget ért. A kihallgatott tanuk vallomásának mindenikéből kitűnt ama hanyag és a bírásban méltó megbotránkozást keltett ügykezelés, melyet az újpesti adófelügyelőiség egész a legújabb időkig folytatott, úgy hogy enyhítő körülménykép lehetett betudni a büntetés kiszabásánál, a mennyiben vádlott bűnös cselekvénye elkövetésénél, ugyszólván a kínálkozó alkalmat ragadta meg. A kir. törvényszék Szlávy Istvánt kilencz rendbeli sikkasztás vétsége miatt hat havi fogház és két évi hivatalvesztésre ítélte. Vádlott, kit Hets Ödön ügyvéd védett, felebbezést jelentett be (!).

Halálos ítélet. Szeged határában levő faluban id. Hasznik György és id. Krenács Mihály haragosa levén a szomszédságban lakó Legendi Györgynének, elhatározták, hogy meggyilkolják. Megjelentek az asszony lakásán és nyakták el-metszve, hasát felvagták. A tetteseket elfogták és a törvényszék mind a kettőt a gyilkosság büntetésében mondta ki bűnösnek és életfogytig tartó fegyházra ítélte. A kir. ítéletábla II-ik büntető-tanácsa tárgyalván az ügyet, az első bírósági ítéletet megváltoztatta, id. Hasznik György halálra, id. Krenács Mihály pedig 15 évi fegyházra ítéltetett.

Elítelt zsidó végrehajtó. A pozsonyi törvényszék Buchwald Samu zsidót, volt bazini végrehajtót, 3 esetben sikkasztás, 3 esetben csalás (10 csalási vád alól sikerült magát kimenteni), továbbá 2 izbeni hivataloskodás közben való megvesztegetés és számos más csalás és megvesztegetés vagy ezeknek megkísérlése miatt bűnösnek mondta és a 462, 356, 350, 359, 381., tekintettel a 96. és 97. §§-ra negyedfél évi fogházra, beleszámítva az egy évi vizsgálati fogságot, továbbá a perköltség és a sikkasztott összegek megtérítésére, a politikai és hivatalviselési jognak öt évre való felfüggesztésére és a védő számára 300 frtnak lefizetésére marasztalta.

Kétnejűség. Hódosi Gáspár, földvári lakost, ki ez év márczius elején új házasságra lépett, holott első nejétől még nem volt elválva, a karzagi törvényszék 2^{1/2} évre ítélte. A kir. tábla azonban mintán ez ügyben a törvényes intézkedések csak későn tétettek meg, s így az elévülés beállott, beszűntette Hódosi ellen az eljárást.

Felelős szerkesztő: SZALAY KÁROLY.

KÖZGAZDASÁG.

Borkivitelünk. A kedvező kilátások gazdag szüretre Svájcban az utóbbi napokban igen megcsappantak, ellenben a kiváló jó minőség tekintetében még mindig táplálnak reményeket, különösen ha a nyolcz nap óta tartó szép meleg idő még eltart egy darabig. Minthogy azonban a készlet óborban mindenütt csekély, svájci termékért aránytalan nagy árakat fognak kívánhatni, minél fogva olcsóbb jó borok után kell látniok. Jól értesült mérvadó körök ott abban a nézetben vannak, hogy Olaszország az idén nem nyújthatja a kívánt mennyiséget és minőséget, míg Magyarország szállítási képessége sokkal jobb leendő és Svájc szükségletét innen minden jelenség szerint könnyebben és kedvezőbb feltételek alatt fogja fedezhetni. E szerint minden remény meg van arra nézve, hogy hazánk ebbeli termékének forgalma is jobban megélénkül, mint az utóbbi években történt.

A szüret. Verseczen mindenki siet szüretelni, lévén a rossz időjárás bekövetkeztétől. A szőlő még soha sem volt oly egyenlőlenül érett, mint most; azért a minőség nagyon különböző, de általában jobb, mint tavaly volt. A must ára 3—7 forint. — Szegzárdon a szüretet a mult hét elején nagyon sokan megkezdették. A sötét színű borok minősége kitűnő, hasonló az 1875-ikihez. A mennyiség nagyon megcsappant, mert az uralgó hőségben a szemek összetepedtek. — Pellérdon a szüret néhány nap óta folyamatosan van, a termés ugy mennyiségileg, mint minőségileg jó közép. A must cukortartalma 19 és fél s 21 fok. — Újvidéken az utóbbi hetek időjárása a legmeglepőbb és legörvendetesebb eredményt idézte elő. A fehér szőlő az alantabb fekvő helyeken közepes minőségű termést ad, míg a magasabb helyeken a minőség igen jó. A nagy szőlőgazdák még várnak a szürettel és csak a rothadásnak indult fürtöket szedik le. — Aradon e hó elején uralgott esős időjárás által okozott károkat a későbbi szép idő ellensúlyozta. Általában jó termés várható. — Magyarád és Világos kivételével a szüret már mindenütt folyamatban van.

A kisbirtoki hitelszervezet hiányai. Ez a czime annak az emlékiratnak, a melyet György Endre orsz. képviselő a folyó hóban tartandó gazdasági kongresszus elé terjeszt, mint a hitelkérdés előadója. Az előadó jelentés: 1. A kisbirtoki hitelszervezet hiányai. 2. A kisbirtokosok jelzáloghitel. 3. A kisbirtokos személyes hitele című fejezetekre oszlik és felöleli az egész idevágó szakirodalmat. Lesz alkalmazni annak idején e tárgyat kimerítőbben felölelni, most csak a műnek végeredményét közöljük, a mint azokat a szerző összefoglalja: 1. A jelen hitelszervezet a kisbirtokosok igényei szempontjából nem kielégítő, mert a kisbirtokos nehezen, drágán és a termelési viszonyoknak meg nem felelő módon, gyakran uzsora árán jut csak s akkor is nem elegendő hitelhez. 2. A jelen szervezet hiányain a reálhitel fejlesztése által nem lehet segíteni. Bármennyire megfelelő is a reálhitel jelen rendszer a földbirtokosok igényeinek: a kisbirtokosnak másnemű, vállalkozói és munkás minőségéből folyó igényei is vannak, e mellett kisbirtoknál a reálhitel aránylag felette korlátozott s a formalitások miatt aránytalanul drága is. 3. A személyi hitel terén olcsó, a mezőgazdasági üzemeknek megfelelő hitel szervezendő. A közvetítés mostani módja: a magán és részvénytársulati közvetítés helyett leghelyesebb volna közvetlen hitelszerzés; a mennyiben pedig ez nem lehetséges, közvetkezeti közvetítés, a mezőgazdasági üzemeknek megfelelő formákban államtámogatás mellett, de minden kényszer alkalmazása nélkül.

Magyarország ez évi termésének pénzértékéről hivatalos adatok alapján a következőket közölhetjük: Az idén Magyarországon búzával, rozsossal, árpával, zabbal és repcével 10.844,708 kat. hold volt bevetve. E területen tarított gabonafélék értéke — alapul véve — a jul. 20-iki árakat — összesen brutto 414.719,115 frt; úgy hogy egy holdon 38 frt 24 kr. A búzatermés értéke a Felvidéken 29.349,394 frtra rugott, a dunántúli megyékben 50.974,854 frtra, az Alföld északi részén 42.491,368 frtra, az Alföld déli részén 78.340,388 frtra, Erdélyben 15.834,513 frtra, tehát összesen 216.990,517 frtra. A rozstermés értéke a felvidéken 18.997,663 frt, a dunántúli megyékben 20.593,249 frt, az Alföld északi részén 20.595,905 frt, az Alföld déli részén 5.097,506 frt, Erdélyben 7.860,356 frt, tehát összesen 73.144,679 frt. Az árpatermés értéke a Felvidéken 26.476,194 frt, a Dunántul 22.704,294 frt, Alföld északi részén 10.456,976, Alföld déli részén 10.354,799 frt, Erdélyben 2.117,330 frt, tehát összesen 72.109,592 frt. A zab és tönkölytermés eredménye a Felvidéken 12.729,634 frt, Dunántul 10.617,031 frt, az Alföld északi részén 5.814,414 frt, az Alföld déli részén 12.883,625 frt, Erdélyben 5.218,619 forint, tehát összesen 47.263,323 frt. — A repczetermés értéke a Felvidéken 635,395 forint, a Dunántul 1.199,032 frt, az Alföld északi részén 1.841,109

frt, az Alföld déli részén 1.487,024 frt, Erdélyben 48.444 frt, tehát összesen 5.211,004 frtra rug. Az ország egyes vidékein tett számítások szerint egy hold hozama: I. a Felvidéken 36 frt 54 kr, II. a dunántúli megyékben 46 frt 49 kr, III. az Alföld északi részén 33 frt 81 kr, IV. az Alföld déli részén 40 frt 95 kr, V. Erdélyben 28 frt 05 kr. Átlagot tesz ki. — Az országban legtöbbet hozott a föld Észtergom megyében, ugyanis 66 frt 27 krt holdanként; a legkevesebbet Árva megyében, hol holdanként átlag csak 17 frt 73 kr. brutto-jövedelem volt fölvehető.

Budapesti tőzsde.

Érték-tőzsde.

— október hó 1-én.

A börze nagyon hisz a békés megoldásokban, annyira, hogy a «forrongó Kelet» már nincsen befolyással az üzletre. De a spekuláció még sem mer kilépni a bizonyos korlátoltságából; nincsen merészség, nincsen nagy lendület, nincsen egyszerű nagy „geschäfft“ a tőzsdén. Az árakban nagyobb változások nem fordulnak elő.

A nevezetesebb értékpapírok ármozgalmát a következő táblázat mutatja:

	szept. 24.	okt. 1.
Magyar aranyjár. 4 ^o / _o -os	98.15	97.60
„ papírjárdék	91.15	90.55
„ díjsorsjegyek	119.—	119.20
Tiszai sorsjegyek	122.50	121.50
Magyar hitelbank	285.—	284.—
Első magy. ált. biztosító társaság	3150.—	3150.—
Magy. földh. int. zál. lev. 4 ¹ / ₂ ^o / _o	95.40	95.50
Oszt. magy. bank zál. lev. 4 ¹ / ₂ ^o / _o	102.80	102.50
Cs. kir. kör. arany	5.88	5.90
20 frankos arany	9.92	9.96
Német márka	61.20	61.50

Gabona-tőzsde.

Az üzlet nem tud élénken kifejlődni. A vevők tartózkodók s a termelők sem igen kínálják az árut. Csak ha a malmok lépnek közbe, akkor valamivel élékübb az üzlet. Az árakban változás nem igen fordult elő. Annál örvendetesebb a kivitt eszközös vasutak jelentése, mely szerint külföldre napról napra, ha nem is tulságos, de igen szép fokú forgalom emelkedik.

Kissé furesának fog tetszeni, de mégis ugyan. Persze az egészről ismét csak Németországnak van haszna. Itt látszik, hogy mennyit ér mégis egy Bismarck-féle lángész.

Lapunk zártakor a következő árakat jegyezték a tőzsdén:

Buza búsági	76—81 kg.	7.30—8.—
„ tiszavidéki	76—81	7.30—8.—
„ pestvidéki	76—81	7.25—7.80
„ fejmegyeyei	76—81	7.75—7.90
„ bácskai	76—81	7.30—8.—
„ északmagyarországi	76—81	7.05—7.70
rozs	70—72	6.10—6.30
árpa takarmány	60—62	5.55—5.90
„ égetni való	62—64	6.25—7.30
„ sörfőzdei	64—66	7.55—9.—
zab	39—41	6.15—6.40
tengeri új búsági	75	5.80—5.90
„ másnemű	73	5.70—5.85
köles	—	—
káposzta-repcze	—	—
repce. új	—	9 ⁷ / ₈ —10 ⁷ / ₈

Marhavásár.

Pozsonyi szarvasmarha-vásár, szept. 28. A mai szarvasmarha-vásárra összesen 1543 drb marhát hajtottak föl, köztük 958 drb magyar ökröt, 133 drb tehenet, 6 drb bikát, 51 drb bívalyt; 142 drb német ökröt, 10 drb tehenet, 4 drb bikát, 202 szerémségi ökröt, 37 drb tehenet. A vásár nagyon élénk volt. Árak: magyar ökr 58—64 frt, német ökr 60—65 frt, szerémségi ökr 54—57 frt, szerbiai 48—54 frt méter-mázsánként.

Sertés-üzlet.

Köbánya, szept. 30. Nehéz áruban az üzlet nyomott. Magyar urasági 3reg nehéz 40 frting, fiatal nehéz 42—42¹/₂ frting, fiatal közép 44—45 frt, könnyű 46—47 frt. Közönséges szedett nehéz 41—42 frt, közép 43 forint, könnyű 46—47 frt. Romániai átmeneti bakonyi nehéz — frt, átmeneti közép — 38¹/₂ forint, átmeneti könnyű — — forint, eredeti nehéz —, — forint, átmeneti közép —, — forint. — Szerbiai nehéz 44—45 frt, közép 46—46¹/₂ frt, könnyű 47— forint. — Hízó 1 éves élő súlyban 30—33 forint, hízó 2 éves élő súlyban 40% — — forint 1 éves hízó a vasutól mázsálva —, —.

KÜLÖNFÉLÉK.

Miért nem teremtett az ur Isten Éva osanyánkkal együtt szakácsnét s szobaleányt? E kérdésre, melyet va-aki egy szelleműs hölgyhöz intézett, következő volt a felelet: „Mert Ádám nem viselt harisnyákat, melyeket javítani kellett, nem voltak inge, galléra s kézelői, nem viselt nyári nadrágot, mellényt s felöltőt, mint a mostani nemzedék s melyeknek mosása, vasalásával elég dolga akad a szobaleánynak. Továbbá, mert Ádámnak nem volt oly elkényeztetett izlése, mint a mai uraknak, nem kívánt naponta beaf-

steaket, kottlettet, szeletet. Azután nem voltak Ádámnak cipői, melyeket naponta háromszor is fényesíteni kell; ruháit sem kellett óraszámra keféltetni. Nem bukdácsolt a vízbe mint a réce s azért nem is öntözte tele szobáját, melyet azután a szobaleány fél napig alig képes feltörölni. Nem is ivott sem bort, sem sört, nem kártyázott, nem dohányzott s nem maradt el fél éjjel a kávéházban, mint a világi mai urai, de a kik azért nem igen szeretik, ha éjjel daczára megégett vagy megpörkölt pecsenyével, kozmás metélt-l várják vacsorára.

Mire való. Swindeles: „Thodod-e miért van két kheze az embernek? Benkeles: „Nü miért? Swindeles: „Hodj egyikkel elvegye a másét, a másikkal pedig megthartsa.“

Reményteljes sarj. (Két zsidó kereskedő köszöntve egymást). „Nü, hojd van a kis Dávidlehen? — „Khöszönöm, ódj hangosan kiáltozza, mintha jericho-i trombita megvolna, hidje el, valóságos „Bocher de Bronz.“

Kóser átkok. „Hijjanak meg téged jom kipürkor a polgármester oressághoz ebédre.“ Erre a másik zsidó azt feleli: „Nü! ledjen nekednek két kiállítási lóz, a nommer 101 és 103 és nyerje meg a numero 102 a százezer florén!“

Költői ruha. Kopenhágában a dán király minapi estélyén Mária orleansi hercegnő fehér ruhában jelent meg, melynek fodraira ó-német szerelmi dalok voltak nyomtatva. A ruha nagy feltűnést keltett s talán utánozni is fogják nemskára. Ebben az esetben a modern költők is remélhetnék, hogy verseik előkelő hölgyek ruháin helyet találnak s ezek ily módon reklámot csinálnak a szerzőnek. A hölgyek így minden nagyobb lelki megerőltetés nélkül poétikusabbakká lennének az urak pedig bizonyosabban sokkal fogékonyabbak a költészet iránt.

Kávéházi elmésség. X. y. úr. „Az a köd, a mit a tudósok mostanában fölfedeztek, talán nem is az Andromeda csillagban van, hanem a keged fejében.“ — Op úr: „Bocsánat, tudtommal nem ködöt, de valami csillagszerű világosságot fődöztek fel mostanában, ez a világosság azonban semmi esetre sincs a kegyed fejében!“

Sándor fejedelem családjáról. A nagy hirre kapott bolgár fejedelem családjáról egy berlini lap a következő érdekes adatokat közli: Brül gróf porosz miniszter a integy hatvan évvel ezelőtt egy fiatal irnokot alkalmazott falusi jószágán, a ki a gazdasági könyveket vezette, leveleket másolgatót, s egyéb ily alárendelt munkát végzett. Ezt az irnokot, kit különben Haucknak hívtak, egy rokona Varsóba vitte, a hol aztán lapot indított. Valahogy megnyerte az akkori kormányzónak, Konstantin nagyhercegnek kegyét s a hatalmas ur befogadta a hadseregbe Szászországban született fiát, ki csakhamar ezredessé és gróffá lett. Az ellenség, a kit a nagyherceg kegyence látott, a lengyel szabadságharcosok voltak, a kik le is lőték őt 1830-ban. Hogy Hauck ezredes élete fölládozásáért még halála után is megjutalmazták, leányát egy pétervári nevelő intézetbe adták államköltségen. Ott ismerkedett meg a szép és okos leány Sándor hesseni herceggel, II. Sándor császár nejének fivérével, a ki őt el is vette, noha házassága miatt kénytelen volt odahagyni az orosz szolgálatot s visszatérni Németországba. Darmstadtban a „Battenberg hercegnő“ címmel ruházták föl a fiatal hölgyet, kinek három fia született. Az egyik most Bulgária fejedelme, a másik az angol királynő veje, a harmadik pedig a hesseni nagyhercegnő férje. Mindhármuknak dedapja volt a seifersdorfi gazdasági irnok. Határozottan gyors és szép karriére!

Macska kiállítás nyílt meg mult hó 23-án Londonban, az Albert palotában. Ez alkalommal 256 macskát állítottak ki, melyek mind gyönyörű, a tulajdonosok monogrammaival ellátott kalitkában vannak elhelyezve. Mindjárt a kiállítás megnyitásának napján kinos jelenet játszódott le, amennyiben Kean kisasszony, ki egy hat lábú macskát állított ki, protestált az ellen, hogy nem az ő állatja nyerte meg az első díjat. A jury ítélete ez ügyben így hangzott: „Mi azért vagyunk itt, hogy szépségeket s nem azért, hogy monstrosokat tüntessünk ki.“

Kívánjon bármit! — Oh Irma! Ugy szeretem, ugy imádom! Mit hozzak föl hasonlatul? Esküszöm, hogy minden csekélység lenne, a mit önért föláldoznom kellene! Hisz egy tekintetével, egy mosolyával megvelheti életemet. Ön egy lény, a természet jogánál fogva, a mi önhöz vonzott. Mit nekem az emberalkotta törvények a természet jogaival szemben! Az emberi törvény tiltja, hogy szeressem, a természet törvénye ráutal és kényszerít. Szeretem és szeretni fogom haláláig! Mily édes lenne önért meghalnom, ha ezzel bizonyíthatnám igaz szerelmemet! Oh! kívánjon tőlem bármit. Vakmerőséget, halált s én nem riadok vissza semmitől! Mosolyogva halok meg önért, oh Irma!

Írmát a hó szavak melege ellágyította s mint a hévűtött virág, bágyadtan hajta fejét Aladár vállára.

De egy perc múlva megriadva ugrik föl a két szerelmes. Közeledő léptek zaja zavarta meg őket.

— Valaki jő! El vagyunk árulva! Meneküljön, kérem, hamar, hamar! Itt az ablakon át leugorhat, vagy egy merész ugrással a faágat elérni s lemászni!

Aladár lenéz az ablakon és — a fületét vakargatja. — Oh! kérem önt, ha női becsületem szent előtté, ne tegye azt pellengérré, ne tegyen szerencsétlenné! Meneküljön, hogy itt ne érék! Oh Aladár, ha szeret . . . Aladár pedig még mindig a fületét vakargatja: — Nem . . . nem, Irma! Kegyed ezt nem kívánhatja tőlem. Ez lehetetlen, a legjobb akaratom mellett sem vagyok képes reá. Be kell látnia, hogy itt lemásznom életveszéllyel jár s ha szeret, nem kívánja életemet . . . ?!

TÁRCZA.

EGYSZER VOLT

Antiszemita csevegések.

Századunk a felvilágosodás, a műveltség százada, s mily boldog egyetértés uralkodnék mindenfelé, ha azt a sötét ó-kor hagyományain rá-gódó reactionáriusok meg nem zavarnák. S kik e reactionáriusok? Hát kik lennének mások, mint mi antiszemiták, kik a „fajok elleni gyűlölséget“ prédikáljuk. Es istenne mondok, csak kissé kell ostobának lennie, hogy valaki ellenfeleinknek adjon igazat; mert hát annyi kétségtelen, hogy a hazai lakosok bizonyos része ellen nyíltan fellépünk és éppen azon része ellen, kik kiválóan „békés természetűek“ s „békességesen“ látnak „keresetük“ után.

És mégis helyesen cselekszünk, jogunk van hozzá, hogy cselekedjünk, csak hogy a kérdés kissé bonyolódott s sokan nem akarják megérteni, talán megérti mindenki, ha példában beszélünk róla. Tehát:

Egyszer volt egy gazda, ki nyájának gondozására fordította legtöbb idejét. Egy kemény hideg, rideg téli estén beköszönt hozzá egy farkas, s esengve könyörög szállásért. A gazda ki akarta üzni a hivatlan vendéget, de az oly ártatlannak tetette magát, lábaitól csuszott, farkát csóválva, akár a hű kutya, kezeit nyalta s oly siralmas hangon szólott hozzá, hogy elhatározásában megindult. „Hiszen én csak egy kis helyért könyörögöm, hol a nagy hideg ellen meghuzhassam magamat“ — mondá a bundás, — s meglátod nem lesz okod legkisebb panaszra sem ellenem“. — „De te gonosz fajból való vagy, te s társaid már nem egy juhot öltek meg nyájamból“ — felelt a gazda. „Ó — szól ismét a farkas alázatosan, szem lesütve — az megtörtént előbbi időben, őseim cselekedték. Vad szokásaik voltak, de hidd meg a mai kor, a haladás minket sem hagyott érintetlenül. Hisz a felvilágosodott 19. században élünk, s fajunk szinte meghódolt a humanizmusnak. Hogy hiheted, hogy még az ó-kor vad, baromi tanait követnénk ma is. Nem! van annyi műveltségünk, mint bárkinek, s ha nemes szíved van, be kell ismerned, hogy nehéz elviselni, midőn még mindig előítéletekkel kell találkozunk, midőn oly dolgokért vádolnak bennünket, melyek oly régen történtek, hogy tán nem is igazak. Fontold meg, hogy nekünk is jogunk van szabadságot s türelmet követelni tőletek, kik régi elavult előítélet sulya alatt szenvedünk . . .“

És a vén képmutató krokodilus egy könyvet törlött ki szeméből.

A gazda liberalis ember volt; haladás, felvilágosultság, humanitás, műveltség, előítélet, jog, szabadság, türelmesség, mind e szavak leggyöngébb oldalán érintették, hisz ő maga emlegette azokat legtöbbször, megszerette tehát a farkast s kiesinybe mult, hogy meg nem ölette.

„Igazad van“ szóló „jóvá akarom tenni, a mit századokon át elődeid ellen vétettek. Látom böles, okos teremtés vagy, azért legmelegebb akolomban adok neked helyet, s te kapod meg a legjobb eleddel. Épen azok közé eresztelek, akik legnagyobb előítélettel viseltetnek irántad, juhaim között lesz lakásod, ez fogja fennen hirdetni a műveltség, humanitás és türelmesség diadalát.“

A farkas könyvet hullatott s megesküdött, hogy oly böles, okos, humanus s művelt gazda a világon nincs, mint az övé; s midőn kinyitotta neki az akol ajtaját, oly alázatosan, oly ártatlan tekintettel lépett be, mintha hármat sem tudna olvasni. A juhok azonban felismerték ellenségüket, s aggodó mekegással szorultak össze egyik sarokba. A farkas megilletődve nézett a gazdára, mintha mondani akarná: Látod, mily igaztalan ezen együgyű állatoknak előítélete irányomban. A gazda haragra lobbant. Csendet parancsolt, s büntetéssel fenyegette a juhokat, ha békésen nem fognak túrni a farkas társaságát. Hisz ez is csak oly állat, mint ők, négy lába s szőrös bőre van, sőt tekintve a dolgot nincs is közöttük különbség. Győzzék le a farkasok ellen való haszontalan előítéleteket, mert ez a modern műveltség s türelmességgel meg nem fér.

E böles oktatás után kiment az akolból. A juhok nem akartak sem kevésbé bölesnek látszani, mint gazdájuk, sem miveletlennek, egyideig tehát mély csend volt az istállóban. Egyszerre azonban éktelen lármá támadt, az egész nyáj felriadt, mire a gazda mérgesen feltárja az ajtót, előre is meglévén győződve, hogy az ostoba juhok igaztalan váddal fognak fellépni a farkas ellen. „Meg akar enni, fel akar falni bennünket“ ordítottak a juhok, a mint gazdájukat meglátták. „Egyet már megragadtam s csak kiáltozásunkra eresztette el“. A farkas alázatosan s megilletődve közeledett s zokogva mondja: „Nem tudják levelezni a régi előítéletet. Csak játszani akartam velök, alig értem azonban egy kissé egyikhez, rögtön elkezdtek ordítani, valóban gyalázat, hogy engem gyanúsítanak, s vádolnak“. „Csakugyan

hallatlan“, kiált a gazda, s kezében levő ostorával végig verdesi a nyáját. „Ha úgy tetszik majd ütlegekkel tanítalak meg, hogyan kell állattársaitokkal bánátnak. Próbáljátok meg mégegyszer igaztalan vádakkal előállani, majd meg látjátok hogyan jártok“.

És ismét csönd lett az akolban. Nemsokára azonban megújult a lármá és pedig vadabban, mint előbb. „Most össze akart egyet tépni, vér! vér!“ hangzott minden oldalról az újra belépő elé. És csakugyan tántorogva jön egy juh gazdája ellen, melynek hátáról a bőr le volt hasítva. De jött sirva a farkas is. „Oh ne higyj rólam rosszat, barátokozni akartam ez állattákkal, de midőn egyiket czirogatni kezdtem, megugrott s ekkor hasadt be bőre, tehetek én róla, hogy karmaim vágnak“.

A gazda intés s fenyegetéssel helyre állította ismét a rendet, de hát minduntalan újabb zavarokat kellett elintéznie, melyek keletkezését a farkas farkas mindég saját javára adta elő, ő volt a legártatlanabb, s egyre nőtt tekintélye. Még azt is gyönyörűen el tudta palástolni, midőn egyik lábát kiszakította valamelyik juhok. Hisz mindennek oka a juhok butasága, ügyetlensége s előítélete volt. A gazda belátta, hogy oly csekély kárt említeni sem érdemes, miután a juh három lábán is mehet. S hogy a folytonos vádaskodásnak véget vessen, kiadta írásban, egy juhok untagig elég, ha három lába van. Sőt, hogy egyszer mindenkorra helyre állítsa a békét, új rendet hozott be istállójába, melynek szabályait nyomtatásban a kapukra is szegeztette. Ezekben biztosítva lett: „a farkas egyen jogú s a juhokkal; szabadon cselekedhetik, adhat, vehet éppen mint a juhok. Kimondatott, hogy a farkas is juh, csak hogy más fajta szőre van. A juhoknak megtiltatott vádakkal lépni fel a farkas ellen, miután a tapasztalás szerint e vádak igaztalan előítéletből s középkori türelmetlenségből származnak. Ha valamely juh arra vetemedik, hogy kiáltoz, mert a farkas játszik vele, leöletik. Egyszóval szabadság uralkodjék az akolban, egyforma joga legyen mindegyiknek, s az egyéni erő kifejtésének s szabad tolerálatnak semmiféle korlátja se legyen“.

A farkas dics hymnusokat zengett a gazda e böles és nemes tette felett, s nyilván hirdette, hogy ily szabad alkotmánya a világ egy államának sin csen, s mily kár, hogy a gazda fejét korona nem dícsöiti.

A farkasnak az új alkotmány szabad vándorlást, költözködést is engedett, mehetett ki s be akkor, a mikor neki tetszett. Egy napon azután társakat hozott magával az erdőből, kiknek elbeszélte volt gyöngy életét. A gazda eleinte vakarta ugyan fejét e nem várt szaporaság miatt, de midőn a farkas az alkotmányra, a humanizmus, a türelmességre hivatkozott, ismét csak megnyugodott.

Ezután nyugodtan kelle túrni a juhoknak minden garázdaságot, mert ha panaszoknál merészeltek, vesztük biztos lett. Az első meglepetés az volt, midőn egy napon az egész nyáj három lábán sántikált kifele az akolból, a gazda ugyan ránczolni kezdte homlokát, de a farkas felmutatta saját levelét, melyben kijelentette, hogy egy birkának három láb is elég; hallgatni kellett.

Rövid időn vette észre, hogy több juha hiányzik, kérdő tekintetere „Megették, megették“ volt a juhok siránkozó felelete. „Megették, megették“ szöveg közebe a farkas fennhéjázva, már micsoda kifejezés ez! Mi becsületes küzdelemben győztek le őket, a gyengébbeket. Ez a világ folyása. Az erősebb győz, a gyengébb elvesz, elpusztul. És tán az alkotmány nem biztosít nekünk teljes szabadságot? Ha étvágyunk van birka husra, jogunk van hozzá, hogy étvágyunkat kielégítsük. Zöld takarmány nem nekünk való, mi husevők vagyunk, de azért békésen s csöndesen járunk keresetünk után. Mindenki úgy keres, a mint tud, mi is élni akarunk. Személyes s faji tulajdonainkat senkinek sincs joga, hogy szemünkre hányja“.

Ily okoskodás ellenében a gazda mivel sem volt képes védekezni, s azzal vigasztalván magát, hogy a liberalis elv követelményének eleget tett, s hogy tán még is a természet rendje hozza magával, miként a gyengének el kell pusztulnia, megnyugodott a farkasok szaporodása s a juhok kevesedése felett.

Az ugyan sehogysem tetszett neki, hogy gya-juja egyre fogyott, nehogy azonban elve s adott szava ellen vétsen, a dolgoknak tovább is szabad folyást engedett.

Hogy végre mi történt ezzel a liberális emberrel, azt a krónikák különbözőn írják meg, néme lyek szerint, midőn már a juhok mind elfogytak, őt is felfalták a farkasok családostól. Mások azt mondják, hogy tette következményei felett kétségbe esve öngyilkossá lett; míg ismét mások szerint a tizenkettedik órában megemberelte magát s elverte a farkasokat, mielőtt azok az összes juhokat elpusztíthatták volna.

Annyi bizonyos, hogy ha még él, nehezen fog a farkasoknak alkotmányt adni csak azért, hogy a liberalis elvek ellen ne vétsen.

De Rm.

PROLOG

a temesvári első téli magyar színidény megnyitó ünnepélyére.

Irta Jókai Mór.

Hazánkban drága gyöngye szép Temes!
Az ősi Édenkertnek egy darabja,
Mit Isten-kéz tetézve álda meg:
Légy üdvözölt, midőn földre lépünk!
Hogy is ne lenne e föld olyan áldott
Hisz egykor annyi vérel öntözék
És könnyel is.

Tej, méz ha foly fölötted,
Az drága nedvből változott olyanná:
S nehéz munkánk veritékseppiből,
Isten nem adja paradicsomát
Embernek ingyen. — Azt szolgálni kell,
S ha elveszett: — újjá teremteni.

Háromszor vívott érted nemzetünk,
Egykor fegyver tusáit látta e föld,
S tanult reszketni tomboló hadaktól
Falrengető ágyúk ütésétől.
Itt e piac hallá Losonczy István
Es két ezer hős társa esküjét:
Hogy inkább végső csepp vérik kiontják,
Mint ellenségnek engedjék Temesvárt.
S a mit fogadtak, azt híven beválták.
Itt állt a várórony, melynek fokán
A hős Balázs az óriás Kubának
Fejét egy kardcsapással porba sújtá.
Itt közdött a vezér s hitszögökkel,
Utolsó harcoss, a ki elbukott,
Ágyát megvetve hullák halmból
S nevét a csillagok közé felírva.
Itt látták majdan e komor falak,
A diadalnak zászlait lobogni,
Miket a hírhedett Savoyi hős
És a mi Pálffyunk annyi vérpatak
Árán kitűzött: hozva a szabadság
Napját, az édes életet napot,
A látkörön letűnt félhold helyébe.
S a századokba nyuló harc után
A Bánság újra viszatért honához, —
A «Bánság» annyi bonf-gyász helye.
Talán a «banat» innen származott?

Mi volt ez akkor? Sivó pusztaság,
Mocsár, kietlen, néptelen, vadon,
Tanyája dúvadaknak, pusztá falvak
Házaja: a hol a lidérez az ur,
És a mocsári dögvész a király!
Nem édenkert, hanem tengerfenék,
A mely fölött gályákat hajt a szél!
Ki hinné, hogy a szántó ekevas
Még most is néha hajó-roncsba kap?
Mádször is meg kelle küzdenünk
Házánkban gyöngyefért, a Kanahánért
Most már nehéz munkának fegyverével. —
A romboló elemmel szembezállunk,
Az ellenséges istenek kezéből
Kellott kivívunk őseink örökjét,
Ujjáalkotni paradicsomunk.
S az elemekkel vívott harc után
Az emberész és honfáldozat
Győzött! — Temes mádször is mienk lett.

A harmadik nagy küzdelem sulyosb,
Miként a kettő volt, mely megelőzte.
A föld hazánké: víz, lég, mind azé;
Övé a dús kalász, a geszt gyümölese,
Mezőknek nyája, gazdag víz lakói,
Es a kemény sziklának minden éreze.
. . . Még a szivekben alvó érzelem
Van hátra csak, mit meghódítani kell,
Oh e hönítás a legnehezebb!
Ezt meg nem adja a vízei kar:
Nem törvények parancsa, hatalom;
A lelket csak lélek hódítja meg.
Tűzet mindenki gyujthat egy üszökkal:
De fényt csak égből származott világ ad.
Ez ég világa tette oly dicsővé
Hellászt, Rómát, minden nagy nemzetet.
Ez a «je!» melyben győzelem terem.
E harc az, mely győz; de le nem igaz,
Megnyer, de nem ver; s a midőn vesz: ád,
Rokonszenvet vesz: rokonszenvet ád,
S a melylyel egymássalé füz népeket,
Nem láncz, nem rabság, hanem érzelem,
Nely összeköt és soha nem szakad.

Talán e küzdés vára e hely is,
Muzsáknak vára, hol zengő liget
A bástya s annak nehéz fegyverei
Csupán édes sebet ütő nyilak,
A mik nem fáznak, ámde jól találak.
Talán a hősök síremléke e hely,
A kik utódaikat híva híjják,
Hogy jöjjenek tanulni honszerelmet,
Fenkölten érezni, híven szeretni,
Elődeiknek híren lelkesülni.
Talán oltárhely, templom lesz e hely,
Hol együtt áldozunk testvéri szívek,
S a szépnek, jónak, nagyoknak hitványát
Hirdetjük és beveszszük lelkeinkbe.

Ha az lesz e ház, mit fölszentelünk most,
Erősség, emlék, templom; úgy legyen
Megáldva, s tölts be azt a dicsőség!
Hogy zengje híret boldog e hazának,
Mig századok jövednek és enyésznek:
Mig minden mulik és megváltozik:
Csak a mi honszerelmünk él örökké!